

Primer kršitve komunikacijskih pravic

Primer kršitve komunikacijskih pravic

Praktična naloga

Urša GOLOB
4. letnik, novinarstvo
št. indeksa: 11121
šol. Leto: 2000/01

I. VSEBINSKA OPREDELITEV KRŠITVE:

Izbrala sem primer kršenja človekovih pravic, ki se je pojavil v Slovenskih novicah v petek, 20. aprila 2001 na tretji strani z naslovom "Z metilnim alkoholom ju je spravil na Žale?". Pravice so bile kršene Nikoli Bionda s strani novinarja Vladimirja Jermana. Ta omenjeni primer sem izbrala, ker se mi zdi sporno, da se skoraj vsak dan v Slovenskih novicah pojavljajo novinarski prispevki, ki grobo kršijo človekove pravice in novinarski kodeks. Ob tem bi izpostavila dejstvo, da se ljudje največkrat ne zavedajo tega, da niso dolžni novinarju odgovarjati na vprašanja o sojih najbolj intimnih stvareh, da jim novinarji kršijo njihove osebne pravice.

Prispevek, s katerim bom prikazala konkretno kršitve komunikacijskih pravic, govori o podnajemniku Nikoli Bionda iz Podpeči na Ljubljanskem barju. Omenjeni gospod je osumljen, da je svoja stanodajalca zastupil z metilnim alkoholom. V prispevku se pojavljajo tudi fotografije Nikole Bionda.

Avtor omenjenega prispevka je bil na obisku pri osumljenem gospodu in na podlagi intervjuja, ki ga je imel z njim je napisal prispevek, ki ne predstavlja objektivnega novinarskega prispevka, ampak gre za sodbo novinarja.

Prispevek avtor začne s podatki, ki jih je dobil na novinarski konferenci, kjer so povedali, da so aretirali 45-letnega N.B., ki ga utemeljeno sumijo, da je iz malomarnosti povzročil smrt dveh ljudi. V hiši v kateri je živel kot podnajemnik od oktobra lani, je novembra umrla 45-letna lastnica hiše L.B., marca pa njen nekdanji mož, 46-letni D.P. Obdukcija je pri obeh pokazala, da sta umrla zaradi zastrupitve z metilnim alkoholom.... Sledi izpoved sina in njegovi izčrpni podatki o stanju matere in očeta pred smrtjo. Nato nas novinar zasuje z vsemi podatki o Nikoli, o njegovem državljanstvu, o njegovem stalnem bivališču, zaposlitvi, o tem, da si še ni pridobil slovenskega državljanstva, da je ločen in da ima tri otroke. Avtor prispevka nato poseže še globlje in nadaljuje "kot želimo izvedeti, če si res išče ženske z oglasi, mož vneseno zaživi..." Kot da je to tako zelo pomembno pri obtožbi, da je zastupil svoja stanodajalca, obenem pa je to še grob poseg v zasebnost, čeprav je osumljeni podatke novinarju dal sam.

Novinar uporabi tudi priče. Prva nastopi oseba, ki Nikolo dobro pozna. Izjava te osebe je bila "Kako je trpinčil nekdanjo ženo, vedo tako postonjski socialni delavci kot policisti, če le hočejo povedati." Novinar nato nadaljuje, "Izvedemo tudi, da je Nikola silno dolgo hrepenel po orožju. Pritoževal se je, da mu ga Tito in komunisti nočejo dati. Do puške je prišel kot lovec – postonjska zelena bratovščina naj bi Nikolo visoko cenila." Nato sledi: "Pred štirimi leti je kupil pištolo v Italiji. Grozil mi je, da me bo ubil," pravi oseba iz Postojne. Novinar nadaljuje: "Na Postonjskem smo izvedeli še za domačina, ki je na obisku spil kozarec ponujenega žagnja iz Bosne – dogodek naj ne bi imel zveze z Nikolo – in komaj preživel. Simptomi so bili enaki že opisanim ljubičinim in Dragovim." Tukaj avtor prispevka vseskozi nakazuje in napeljuje bralca, da bi uvidel, da je Nikola Bionda res storil kaznivo dejanje. Na koncu avtor spet uporabi neimenovano pričo, ki mu je povedala, da se govori, da nekateri metilni alkohol, ki ga uporabljajo Slovenske železnice, tudi pijejo. Omenjena priča je slišala, da naj bi neki železničar zaradi te pijače umrl, a priča se ni mogla spomniti, kdaj naj bi to bilo. Tukaj avtor meče

hkrati tudi slabo luč na Slovenske železnice, kot podjetje, ki ne kontrolira svojih delavcev, in ki dovoli, da njihovi delavci delajo samomore z metilnim alkoholom.

II. PRAVNA ARGUMENTACIJA KRŠITVE

Gre za grobo kršitev 8. Člena Novinarskega kodeksa, ki pravi: Novinar varuje človeško osebnost in njegovo intimo pred neupravičenim in senzacionalističnim razkrivanjem v javnosti. Posebno je pozoren, ko poroča o nesrečah, družinskih tragedijah, boleznih, otrokih in mladoletnikih. Kadar obvešča s področja pravosodja, upošteva, da nihče ni kriv, dokler ni pravnomočno obsojen.

Smernica 8.1. pa pravi: Omemba imen in objava slik storilcev in žrtev v poročilih o nesrečah, preiskovalnih in sodnih postopkih načeloma ni upravičeno. Vselej je treba razsoditi med interesom javnosti in pravico posameznika.

Novinar je kršil tudi 10 člen kodeksa, saj menim, da je neutemeljeno objavil podatke o njegovi etični pripadnosti, ki za sam primer ni odločilnega pomena. 10. Člen pa je: Nezdružljiva s kodeksom je diskriminacija na osnovi spola, pripadnosti etični, socialni ali narodnostni skupini, žalitev verskih čustev in običajev, vojno hujskaštvo ter netenje mednacionalnih trenj.

Novinar je kršil tudi 6. Člen Evropske konvencije o človekovih pravicah, ki pravi tako: “Vsak je nedolžen, dokler mu sodišče ne dokaže krivde” Novinar pa je v prispevku objavljajl informacije o obsojeni, še preden mu je sodišče dokazalo krivdo in sam iskal še dodatne dokaze, da je obsojeni res kriv in napisal članek tako, da bi še bralca prepričal, da je osumljeni res kriv.

Po kazenskem zakoniku bi bil lahko novinar obtožen očitanja kaznivega dejanja z namenom zaničevanja. S tem členom država kaznuje tistega, ki z namenom zaničevanja komu očita, da je storil kaznivo dejanje, ali da je bil obsojen zaradi kaznivega dejanja, ali to z istim namenom nekomu pove. Sankcija je še strožja, če je dejanje storjeno s sredstvi javnega obveščanja.

Avtor je kršil tudi pravico do zasebnosti, ker v tem primeru ne gre za relevantne informacije, ki bi jih javnost potrebovala pri svojem političnem odločanju, ampak gre za informacije, ki za javnost niso relevantne, saj javnost ne bo sodelovala pri samem sodnem postopku.

Skratka menim, da je šlo za kršitev več pravic, predvsem z namenom senzacionalizma in večje prodaje časopisa. Avtor je grobo kršil pravice posameznika, ki je sicer osumljen večjega kaznivega dejanja, vendar je neupravičeno uporabljal njegovo celo ime, fotografijo, osebne podatke in sam prispevek napisal tako, da bralca ne obvešča o dejstvih, pač pa je bolj podano novinarjevo osebno mnenje.

III. PRIPOROČILA ZA ODPRAVO KRŠITVE OZ. REŠITVE PROBLEMA

Še nedolgo nazaj je bilo slišati, da v Sloveniji ni poznano veliko primerov, kjer gre za poseganje v zasebnost, pa vendar menim, da je tega čedalje več, in da se na to premalo opozarja. Da posamezniki niso seznanjeni s svojimi pravicami, da novinarji vse pogosteje kršijo kodeks in da je vse več uredniški politikih takih, ki se nagibajo k tem kršitvam.

Rešitev konkretnega primera je bolj kompleksna, saj je osumljeni N.B. že ob svoje dobro ime in ta škoda, kot vemo, je običajno zelo dolgotrajna, včasih celo doživljenjskega pomena. Rešitev bi torej bila, da so novinarji v prihodnje bolj pazljivi pri objavi osebni podatkov in da je res vidna meja med novico in komentarjem.

Potrebno pa bo, na tem področju, še veliko medijske vzgoje. Tudi to, da bi ljudje vedeli, da novice v medijih niso refleksija dejanskega dogajanja, ampak da je novica družbeni konstrukt.